

Om dansk fodfolk 1932-1941, Rekylgeværkompagniet

Rekylgeværkompagniet

Rekylgeværkompagniet består af:

- Chef og kommandogruppe
- 4 delinger á delingstrop og 4 rekylgeværgrupper.

Rekylgeværgrupperne i 4. deling er udrustet med rekylgeværtrefødder og benævnes *trefodsgrupper*.

Rekylgeværkompagniet er på ca. 220 mand.

Kommandogruppe og træn

Kommandogruppe

- 1 gruppefører
- 2 patruljeførere
- 8 geværskytter (patruljemænd)
- 2 kompagniobservatører
- 3 reservehornblæsere
- 7 ordonnanser, heraf 3 på cykel
- 1 fører for vogne
- 1 oppasser

Træn

- 2 fægtningsvogne (hestetrukne)
- 1 køkkenvogn (lastvogn)
- 2 bagagevogne (lastvogne)

Hertil kuske og motorvognførere.

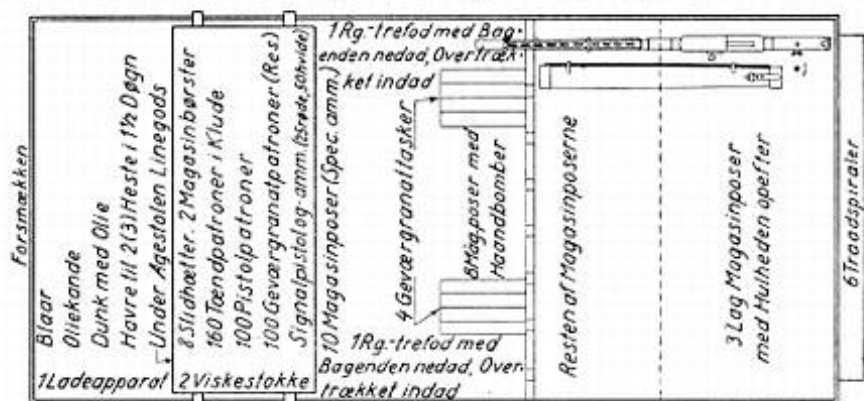

Fægtningssvogn [1](#)).

Vognen er en trænvogn M.1909 og kusken er iført uniform M.1910.

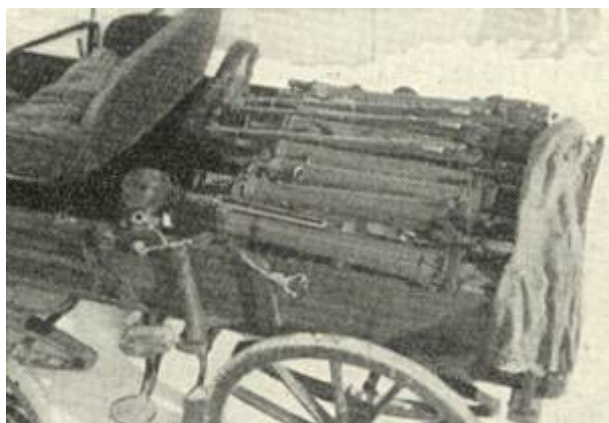
Billedet er enten fra umiddelbart før eller meget tidligt i den aktuelle periode.

Pakning af Fægtningsvogn

Rekylgevæerne og Vekselpiberne anbringes ovenpaa Magasinposerne, som Tegningen viser; Kolben og Vekselpibens Laag bagud — Haandbøjlen opad; Mundingsstøtten mod Vognbunden.

Pakning af fægtningsvogn. Fra Kilde 1.

Den pakkede fægtningsvogn. Fra Kilde 1.

Køkkenvogn (hestetrukken), 1930 [2](#).

Køkkenvognen er fra 2. Kompagni af 18. Bataljon.

Soldaterne viser samtidig eksempler på uniformer M.1910, M.1915 og M.1923, samt kombinationer heraf.

Først mod slutningen af perioden blev kompagniernes køkken- og bagagevogne motoriseret.

Håndvåben og funktionsudrustning

Alt personel i kommandogruppen og ved fægtningstrænet er udrustet med gevær M.1889. Patruljemænd har hver 2 patrontasker (å 40 patroner), mens øvrige bærer 1 patrontaske. 20 patroner hos føreren for vognene er panserpatroner.

Patruljemænd.

Observatør.

Reservehornblæser.

Fra Kilde 1.

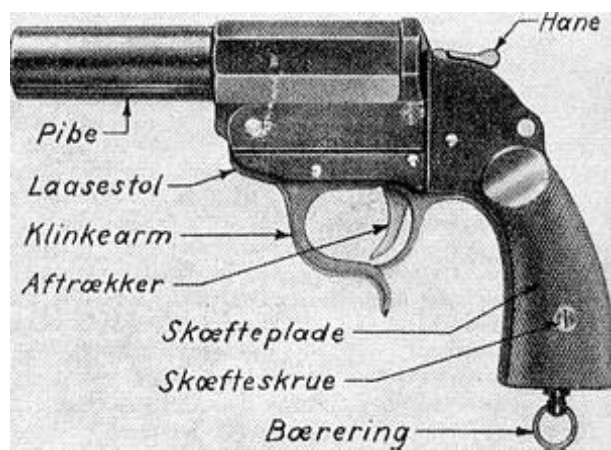
Kompagniobservatør 1 og 2 er udrustet med kikkerter - observatør 1 har en dobbelt-prismekikkert; observatør 2 har en enkelt-prismekikkert. Observatørerne i rekylgeværdelingernes og trefodsdelingens delingstroe er ikke udrustet med kikkerter.

Reservehornblæsernes geværer transporteres på fægtningstvognene indtil "klar til kamp", hvor de ombytter deres trommer med geværene.

Signalmateriel

Eksempel på brug af signalpistol. Fra Kilde 9.

Signalpistol M.1940. Fra Kilde 8.

Rekylgeværkompaniet har 2 signalpistoler, hver med 20 hvide, 20 røde og 20 grønne samt 20 med 4 røde kugler. Signalpistolerne kan, som vist i eksemplet, udleveres til en forpatulje, til brug ved alarmering.

Forsyner 2, 4 og 5 i grupperne er udrustet med en enkeltmandsstrimmel (føres på livremmen, til højre for patrontasken). Enkeltmandsstrimlen anvendes til afmærkning over for egne flyvere af fodfolkets forreste linje.

Rekylgeværdelingerne (1. - 3. deling)

Delingstrop

4 rekylgeværgrupper, hver med

• 1 delingsfører • 1 næstkommanderende • 4 geværgrenaderer • 2 ordonnanser, heraf 1 finskytte • 1 delingsobservatør • 1 oppasser	• 1 gruppefører og 8 mand: • 1 rekylgeværskytte • 1 hjælper • 5 forsynere • 1 håndgrenader

Ammunition

Hver mand fører 1 patrontaske á 40 patroner, hjælperne dog kun 10 patroner.

20 af gruppeførernes patroner er panserpatroner.

Forsyner 1-5 fører 2 rekylgeværmagasiner á 20 patroner; magasinerne føres i en 2-magasintaske, i livremmen.

Håndvåben og funktionsudrustning

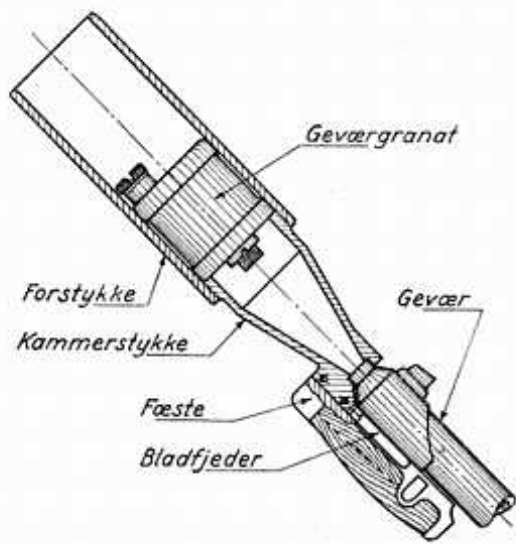

Finskytte. Fra Kilde 1

Geværgrenaderer. Livgarden 1933. Fra Kilde 6.

Kompagniet råder over 4 finskytter, hvor 2 er udrustet med finskydningsgevær M.1928 (minder om gevær M.1889); øvrige har gevær M.1889. Finskytterne fører 2 patrontasker á 40 patroner.

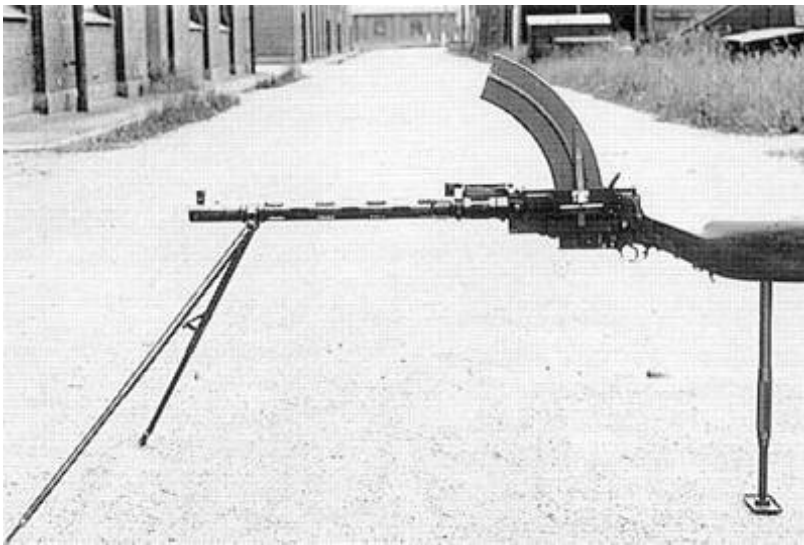

51 mm granatbæger M.1923. Fra Kilde 2.

Geværgrenadererne har i det store hele samme virksomhed som håndgrenaderer, blot kan de begynde deres virksomhed noget tidligere i kampen, da geværgranaten rækker længere end håndgranaten/håndbomben.

Som oftest må geværgrenadererne skyde i skjul fra en stilling, hvor de ikke selv kan se målet. Den ene geværgrenader kan da få til opgave at iagttage nedslagene og vejlede de øvrige geværgrenaderer.

Geværgrenadererne fører ved "klar til kamp" en geværgranatasker, med granatbæger og 10 geværgranater.

Rekylgevær M.1924. Fra Kilde 8.

Rekylgeværet vejer 10,25 kg.

Til rekylgeværet hører:

- magasin M.1924 med 20 patroner
- koblestøtte
- mundingsstøtte
- luftmålssigtmidler
- vandpose M.1929
- værktøjstaske
- 2 vekselpiber

Billedet viser rekylgeværet med støtteben og kolbestøtte i yderstillinger, hvilket bl.a. bruges i knælende anlægsstilling.

Rekylgeværskytte og hjælper. Fra Kilde 10.

Til rekylgeværets føringsmidler hører:

- geværremme
- vekselpibehylster, med bæreremme
- ryglæder
- sele
- kolbestøttetaske
- 2-magasintaske.

Vignet.

Klar til kamp

*Gruppefører ved rekylgeværgruppen.
Fra Kilde 1.*

I rekylgeværgruppen medtager...

Følgende fra fægtningsvognene...

Gruppefører
1 magasinpose

Rekylgeværskytte
Rekylgevær

Hjælper 1
1 vekselpibe (med hylster) og 1 magasinpose

Forsyner 1, 2, 4 og 5
1 magasinpose

Forsyner 3
2 magasinposer

Håndgrenader
1 magasinposer og 1 magasinpose med 10 håndbomber

Hver magasinpose indeholder 5 magasiner á 20 patroner. Gruppen råder således yderligere 900 patroner til rekylgeværet.

Rekylgeværskytte.

Hjælper.

Forsyner 1.

Forsyner 2, 4 og 5

Fra Kilde 1.

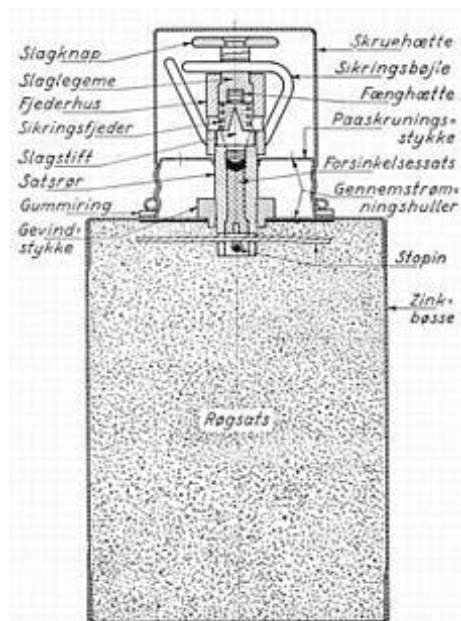

Øvelse i håndgranatkast. Livgarden 1933. Fra Kilde 6.

Hjælperen er udrustet med fodfolkskarabin M.1889; øvrige geværbevæbnede har gevær M.1889.

Den nærmeste garder er i færd med at kaste granaten, den anden antænder håndgranaten ved at slå den mod venstre hånd.

Bedømt ud fra funktionsudrustningen (2 magasintasker) er der tale om forsynere, snarere end håndgrenaderer.

Røghåndbombe M.1932. Fra Kilde 2.

Håndgranatens sprængstykker virker i alle retninger indtil en afstand på 15 m fra det sted, hvor den springer; den bør som regel kastes fra en dækning, hvor kasteren kan dukke ned for at undgå de sprængstykker, der kastes bagud.

Håndbomben giver god virkning inden for ca. 4 m fra sprængpunktet og virker så godt som udelukkende ved sprængningens kraft.

Røghåndbomben er en beholder på størrelse med håndbomben og er fyldt med et stærkt røggivende stof. Når bomben antændes og kastes, udvikler den et tæt røgslør af flere minutters varighed.

Den anvendes til at blinde fjenden eller til at skjule egne bevægelser. Særlige røgpatruljer kan få til opgave at udlægge røg i større mængder.

Rekylgeværgruppe, Livgarden 1933. Fra Kilde 6.

Trefodsdelingen (4. deling)

Delingstrop

4 trefodsgrupper, hver med

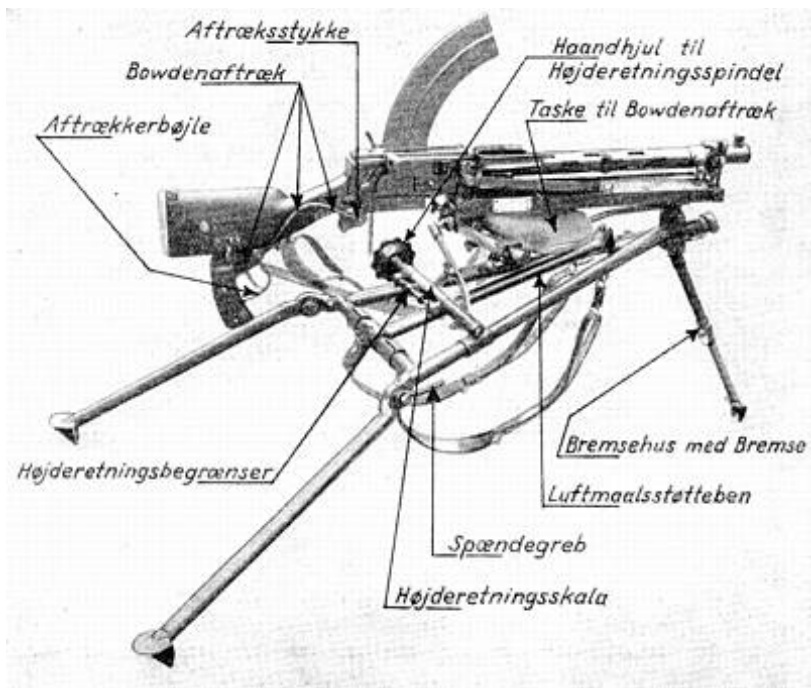
- 1 delingsfører
- 1 næstkommanderende
- 4 geværgrenaderer
- 2 ordonnanser, heraf 1 finskytte
- 1 delingsobservatør
- 1 oppasser
- 1 gruppefører og 8 mand:
- 1 rekylgeværskytte
- 1 hjælper
- 5 forsynere
- 1 håndgrenader

Ammunition

Hver mand fører 1 patrontaske á 40 patroner, hjælperne dog kun 10 patroner. 20 af gruppeførernes patroner er panserpatroner.

Forsyner 1-5 fører 2 rekylgeværmagasiner á 20 patroner; magasinerne føres i en 2-magasintaske, i livremmen.

Håndvåben og funktionsudrustning

Rekylgevær M.1924 i rekylgeværtrefod M.1932.
Fra Kilde 2.

Bortset fra rekylgeværtrefod M.1932 var trefodsdelingens bevæbning og udrustning ganske som rekylgeværdelingernes.

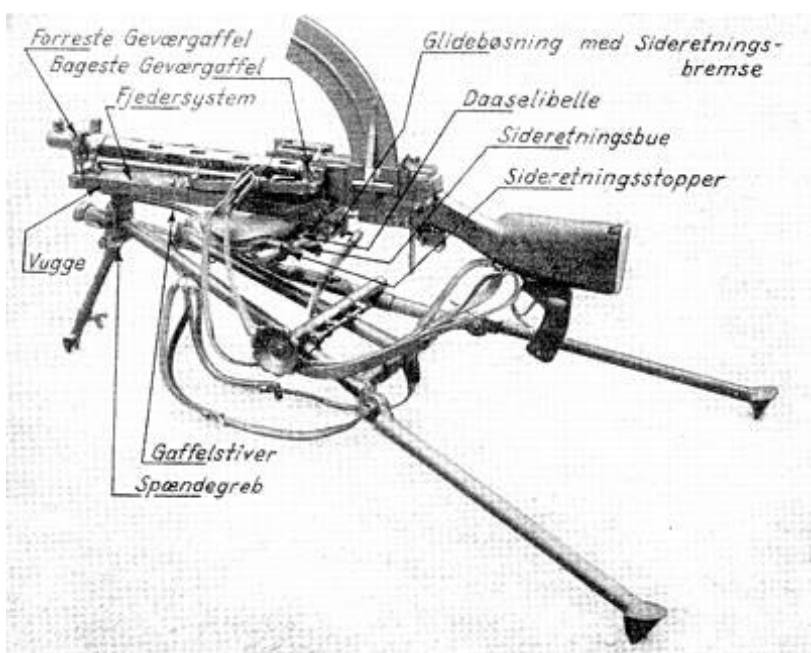
Rekylgeværtrefoden vejer ca. 15 kg.

Til rekylgeværtrefoden hører:

- luftmålspivot
- Bowdenaftræk
- rytterlibelle

Føringsmidlerne er 2 bæreremme og et ryglæder.

Rekylgeværet opstilles til skydning mod mål på jorden eller mod luftmål.

Rekylgevær M.1924 i rekylgeværtrefod M.1932.
Fra Kilde 2.

Skyttens anlægsstillinger kan være

- liggende
- knælende
- siddende
- stående

Den knælende og stående stilling bliver anvendt ved bl.a. skydning mod luftmål.

Rytterlibelle. Fra Kilde 2.

Rytterlibellen var en slags vaterpas, ved hjælp af hvilket rekylgeværtrefodens placering kunne kontrolleres. Rytterlibellen førtes i livremmen, i en taske til højre for prantasken.

Gruppeførereren i trefodsgruppen medfører luftmålssigtemidlerne til trefodsgeværet; disse føres på ryggen, i en taske med remmen over venstre skulder.

Knælende anlægsstillinger - skydning mod jordmål og luftmål.
Fra Kilde 10.

Det øverste billede har tydeligt dannet forlæg for en af tegningerne på udklipsarket Trefodsgrupper, cirka 1941.

På det højre billede ses rekylgeværets luftmålssigtemidler.

Klar til kamp

Gruppefører ved trefodsgruppen.

Fra Kilde 1.

I trefodsgruppen medtager...

Følgende fra fægtningsvognene...

Gruppefører

1 magasinpose (specialpatroner, panserbrydende)

Rekylgeværskytte

Rekylgevær

Hjælper 1

1 vekselpibe (med hylster) og 1 magasinpose

Forsyner 1, 2, 4 og 5

1 magasinpose

Forsyner 3

2 magasinposer

Håndgrenader

1 rekylgeværtrefod og 1 magasinpose med 10 håndbomber

Hver magasinpose indeholder 5 magasiner á 20 patroner. Gruppen råder således yderligere 800 patroner til trefodsgeværet.

Håndgrenader ved trefodsgruppen.
Fra Kilde 1.

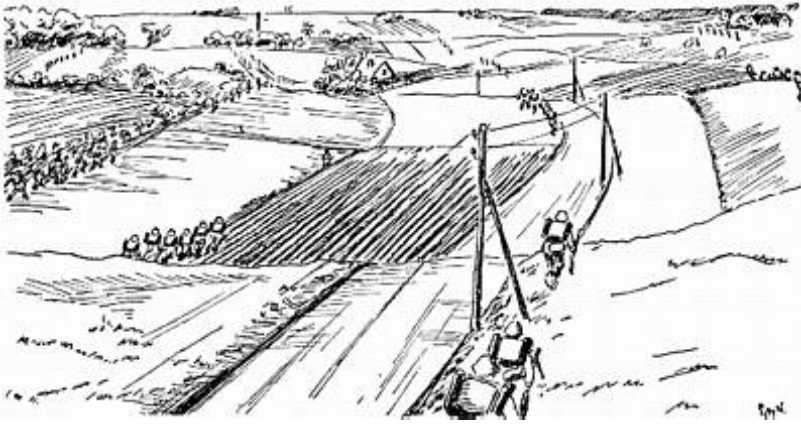
Håndgrenader ved trefodsgruppen.
Fra Kilde 1.

Rekylgeværtrefoden bæres af håndgrenaderen og forsyner 5.

Håndgrenaderen medfører 2 bærerstropper, forsyner 5 medfører 1 bærestrop.

På trefoden ses den lædertaske, hvori der sandsynligvis det særlige Bowden-aftræk.

Formationer

Grupperne går frem i enkeltkolonne. Fra Kilde 5.

Udfoldning: Grupperne/delingerne trækkes ud fra hinanden i rode- eller enkeltkolonne (marchkolonne) på nærmere befaling fra føreren.

Mellemrum og afstande afhænger af situationen og terrænet. Ved delingsudfoldning er der almindeligvis 200 m mellemrum og 100 m afstand mellem delingerne; ved gruppeudfoldning er der almindeligvis 50-100 m mellemrum og 75-125 m afstand mellem grupperne.

Udvikling til spredt orden: Grupperne udvikles sædvanligvis til fægning i 2 hold (træfninger). Mellemrum og afstand mellem grupperne, mellem de 2 hold og mellem de enkelte folk afhænger af forholdene. Afstanden fra 1. til 2. hold er normalt ikke over 40-50 m. Mellemrum mellem folkene er, når ikke andet befales, 10 skridt, hyppigt større. (Hjælperne skal dog, når der gøres holdt, nærme sig rekylgeværskytterne mest muligt.)

Frontbredde under angreb ikke over 500 meter

Dybde ikke over 800 meter, oftest mindre

Frontbredde i forsvar betydeligt større end 500 meter, oftest mindre

Dybde højst 800 meter

Våbnenes anvendelse

Rekylgeværskytte og hjælper. Fra Kilde 4.

Rekylgeværet: Rekylgeværet er rekylgeværgruppernes vigtigste våben, og det er derfor en hovedregel i kampen, at dette våben skal være i virksomhed, så længe der findes en mand og en patron i gruppen.

Det har stor træfsikkerhed, især på korte afstande, og en betydelig skudhastighed - omtrent 150 skud i minuttet. Det er altid rede til at åbne ilden og kan til enhver tid skifte mål næsten øjeblikkeligt. Det er kun lidt synligt; det er let og kan derfor hurtigt skifte plads.

På længere afstande - over 800 m - må der anvendes et stort antal patroner, hvis der skal opnås god virkning på fjenden. Det er derfor som regel vigtigt først at åbne ilden på kortere afstand, hvis fjenden da ikke tidligere giver sig blottelser, som det er fordelagtigt at udnytte, selvom det skal koste mange patroner.

På afstande fra omkring 600 m kan man i almindelighed gøre regning på afgørende virkning.

*Rigtigt sigte
flyvemaskinen flyver lige imod
eller lige bort fra skytten.
Fra Kilde 10.*

Trefodsgevær: Rekylgevær i trefod kan beskyde mål inden for 1.500 m med omtrent samme virkning som et maskingevær.

Luftmål kan beskydes inden for en afstand på 1.000 m. Der skydes normalt ikke med mindre end 4 rekylgeværer, som samles i en deling. Ilden ledes af delingsføreren på dennes direkte kommando, eller ved at han tager opstilling ved et af geværene, der da bliver ildledergevær. Lyssporprojektiler fra ildledergeværet tjener til måludpegning.

Gruppeføreren gentager ordrene, kontrollerer deres udførelse, observerer og korrigerer ilden fra sit eget rekylgevær. Skytterne skal om nødvendigt selv kunne lede deres ild.

Geværskytte, i knælende anlægsstilling. Fra Kilde 10.

Gevær og karabin: Geværet/karabinen bruges i ildkampen, hvor det er nødvendigt; det kan endvidere anvendes til finskydning (finskydningsgevær M.1928) mod små, vigtige mål, til selvforsvar og endelig med påsat bajonet i nærkampen.

Det har stor træfsikkerhed, helt ud på 800 m, men det finder især anvendelse på afstande fra 400 m og nedefter.

Lærebogens billede har tydeligt dannet forlæg for en af tegningerne på udklipsarket Trefodsgrupper, cirka 1941.

Håndgranat og håndbombe

Håndgranat og håndbombe anvendes i nærkampen. De benyttes i angrebet - særligt håndbomben - umiddelbart før stormen, og i forsvaret - særligt håndgranaten - til at bryde fjendens stormangreb og til direkte forsvar af rekylgeværet; de er også virksomme kampmidler ved rensning af skyttegrave, hulrum og dækninger.

Geværgranat

Geværgranaterne er bestemt til at træffe fjenden, når han er i dækning, eller til at forstærke ilden ved skydning hen over egne tropper. Den længste skudvidde er omkring 200 m; sprængstykkerne giver god virkning inden for 10 m fra sprængningspunktet.

Kilder

1. *Lærebog for Fodfolkets Korporalskoler - Udrustning og Train*, Krigsministeriet, København 1941.
2. *Lærebog for Fodfolkets Korporalskoler - Våbenlære*, Krigsministeriet, København 1938.
3. *Huskebog til brug i felten, ved øvelser og krigsspil* af H.H. Jørgensen, N. Olaf Møllers Forlag, København 1936.
4. *Danmarks Hær, Bind I og II* under redaktion af kaptajn Hector Boeck, kaptajn S.E. Johnstad-Møller og kaptajnløjtnant C.V. Hjalp, Selskabet til udgivelse af kulturskrifter, København 1934-1935.
5. *Forsvarsbogen* af oberst T. Andersen, Gyldendal, København 1941.
6. *Livgarden 1908-1933* af Th. Thaulow, H.Hagerups Forlag, København 1933.
7. *Lærebog for Hærens Menige, II. Del, Fodfolket - Felttjeneste og Fægtning*, Krigsministeriet, København 1940.
8. *Gardehusarkasernen den 29. august 1943* af Anders D. Henriksen, Forlaget Devantier, Næstved 1993, ISBN 87-984530-0-9.
9. *Lærebog for Fodfolkets Korporalskoler - Felttjeneste*, Krigsministeriet, København 1940.
10. *Lærebog for Fodfolkets Korporalskoler - Skydning*, Krigsministeriet, København 1938.

Per Finsted

Noter:

1) Fra *Fra Hest til Motor*, folder fra Tøjhusmuseets særudstilling på Christiansborg Ridebane, 14. juli - 12. august 1990.

2) Fra *Se lige ud! Værnepligten til debat* af Hans Chr. Bjerg, Uffe Østergaard og Hans Engell, Folk & Forsvar, København 1999, ISBN87-987619-00.